

Stockholm har världens längsta konstutställning

UTSMYCKNINGEN I TUNNELBANESTATIONERNA RUSTAS UPP UNDER KULTURHUVUDSTADSÅRET

Tunnelbanan i Stockholm är världens längsta konstutställning. Nästan alla stationer längs de elva mil långa tunnelbanelinjerna har någon form av utsmyckning.

Flera stationer får ny konst och rustas upp under det pågående Kulturhuvudsårsåret.

På onsdag den 18 februari invigs Hötorgets moderniserade station med Gun Gordillos vita neonslingor i taket, men det går bra att åka dit och titta redan nu. Gun Gordillo har också gjort en 90 meter lång neovägg vid utgången till bussterminalen vid Slussen.

NY KONST FINNS OCKSÅ i Gamla stans T-banestation. Göran Dahl har gjort bilder i cementmosaik enligt medeltida vävmönster. Stängslet mellan spåren har utformats av Britta Carlström. Väggarna i gångtunnlarna och i biljetthallen har fått mönster i klinkerteknik med hårt bränt tegel.

Mest spektakulärt är den nya konsten vid T-station Universitetet. Där har den franska konstnären Françoise Schein just färdigställt en "filosofisk installation" med Linnés resor som tema.

För flera år sedan bestämde jag mig för att skapa ett internationellt nätverk på temat "människliga rättigheter i olika kulturer". Det började på Metrostationen Concorde i Paris 1990 och Stockholm är den femte etappen.

CONCORDE PRYDS AV slagord från franska revolutionen. På stationen Saint Gilles i Bryssel finns sedan 1993 FN:s förklaring om de mänskliga rättigheterna.

1994 fortsatte projektet i den israeliska staden Haifa, inte i T-banan men på fasaden till ett judisk-arabiskt kulturcentrum. På kakelplattor har Françoise Schein textat Michael Butors dikt "Regn över gränser".

I Lissabon kom fjärde etappen 1995. På stationen Parque finns 50 kartor som skildrar de portugisiska upptäckterna på 1400-talet.

Det är mycket komplicerat eftersom det är en blandning av geografi, historia, litteratur och filosofi.

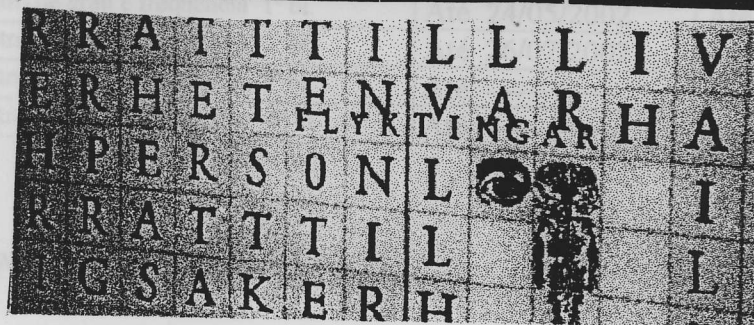
I STOCKHOLM VILL Françoise Schein koppla samman de mänskliga rättigheterna med svensk historia och stationens koppling till akademisk bildning.

Frågan är hur man når bättre vetande och bättre medvetande om följderna av vårt handlan-

de på denna jord. Är inte det enda hoppet att vi skapar verklig demokrati? Där kommer Linné in. Han var den förste som kunde bygga upp ett riktigt klassificeringssystem över naturens alla arter. Hans system kan lära oss att beskåda naturen för att förstå

varandra och uppskatta varandra bättre.

FRANÇOISE SCHEIN GÖR det på tolv vägformade skärmar med texter och kartor. Fredrik Wretman bidrar med videoinstallationer som visas på en stor

skärm vid rulltrapporna.

SL satsar stort på Kulturhuvudsårsåret. Konsten i T-banan presenteras i en ny broschyr, tolv nya dikter sätts snart upp i T-banestationerna och dikterna som ingått i serien "Poesi på väg" samlas i en bok.

Anslagstavlor ska berätta om olika T-banestationers, busshållplatser och järnvägsstationers historia. I höst kommer en nyutgåva av boken "En värld under jord" som skildrar tunnelbanans framväxt.

STOCKHOLMS SATSNING på konst i tunnelbanan inleddes 1955. Många politiker tyckte det var självklart att konstnärerna skulle få ta hand om väggarna. Några betongstationer ville man inte ha.

Kommunisterna John Takman och Karin Nordlander hann först med en motion, sannolikt inspirerade av Moskvas tunnelbana. När socialdemokrater som Stellan Arvidsson, Sten Andersson och Inga Thorsson samma år skrev en motion om konst i T-banan satte allt igång. T-centralen, Gamla stan och Slussen var de första stationerna som utsmyckades. I dag finns det konst av 130 konstnärer i 80 av de 100 stationerna.

SL SATSAR VARJE ÅR 2,5 miljoner kronor på konst. Till det kommer konstnader för underhåll, renovering och klotteranering.

Vi kostar på väldigt mycket, säger Eva-Britt Gullers, sekreterare i SLs konstråd. Ibland får vi förstås höra att det slösas med skattepengar, men för det mesta får vi uppskattande reaktioner. Min egen favoritstation är absolut Kungsträdgården med Ulrik Samuelssons fantastiska antika skulpturer och pelare.

DET BLIR ALLT VANLIGARE att konst används för att förhindra klotter.

På stationen i Värberg fungerar Maria Ångquists keramik på betongväggarna på det viset likt som konsten på flera andra stationer. Ett typiskt exempel är också Telefonplan med Bo Samuelssons screentryckta bilder på kabeln längs gångrampen.

SAMTLIGA TEXTER:
LARS ARNBORG